

3. februara 2012. godine

## ZLOČIN U DVORU

Počev od 24. januara 2012. godine, i u nekoliko narednih dana, srpsko i hrvatsko tužilaštvo zajednički su saslušavali svjedoke zločina u Dvoru na Uni, koji se dogodio 8. avgusta 1995. godine, četvrtog dana hrvatske agresije pod nazivom *Oluja* na zapadne dijelove RSK-a, tj. na UNPA sektore *Jug* i *Sjever*.

Iako je zločin registrovan neposredno po nastanku, o njemu se više počelo govoriti i pisati nakon što je, 26. aprila 2011. godine, danska televizija BT emitovala prilog o tom zločinu, kojeg su preuzeli i svi mediji u regionu.

Danska televizija se fokusirala na pitanje odgovornosti komandanta danskih pripadnika UN-a, od oko 200 vojnika, koji su sa samo nekoliko metara udaljenosti promatrali kako *dvanaest muškaraca u uniformama*, bez vidljivih oznaka vojne pripadnosti, ručnim granatama i automatskim puškama likvidira psihički i fizički hendikepirane ljude srpske nacionalnosti. (Usput rečeno, srpskim i hrvatskim tužiocima je bilo zabranjeno da svjedoke, pukovnika, kapetana, kaplara i vojnika, ispituju zašto danski vojnici nisu dejstvovali u cilju sprečavanja tog zločina.)

Dan nakon emitovanja pomenutog priloga, hrvatski portal *Index.hr* je, na osnovu *povjerljivih dokumenata UN-a*, objavio opis devet žrtava, od kojih je šest identifikovano: Desanka Teodorović (1915), Zorka Marić (1956), Jovan Macut (1931), Terezija Ružak (1933), Darko Krivokuća (1976) i Slobodan Vukšić (oko 70 god).

Ko su žrtve?

Po *Veritasovim* istraživanjima, žrtve su štićenici Doma penzionera i pacijenti Psihijatrije iz Petrinje. Iako se u svim izvorima navodi da su sve žrtve srpske nacionalnosti, *Veritas* je došao do saznanja da je Terezija Ružak Hrvatica, rođena Petrinjka, koja je kao hen-

dikepirana osoba, još prije rata, dospjela u Dom penzionera u rodnom gradu. Po naredbi i u organizaciji Civilne zaštite Petrinje, evakuisani su u večernjim satima 4. avgusta 1995. godine, na kraju prvog dana hrvatske agresije, zbog njihove bezbjednosti na *najbezbjednije mjesto* u tom trenutku u sektoru *Sjever*, a to je upravo Dvor na Uni, kao najudaljeniji od linije fronta, kojeg od Republike Srpske dijeli samo Una, a u blizini je i most koji vodi u Novi Grad (Bosanski Novi), odnosno Republiku Srpsku. I objekat u koji su smješteni nalazio se u neposrednoj blizini zaštitnih snaga UN-a (koga će štiti, ako ne hendikepirane civile). U autobusu koji ih je prevozio od Petrinje do Dvora, među 50-ak putnika, u pratnji se nalazilo nekoliko medicinskih sestara sa psihijatrije i nekoliko civila, koji su, za usluge prevoza, pomagali hendikepiranim i nemoćnim.

U Dvor su stigli 5. avgusta oko dva sata iza ponoći. Po dolasku u školu, razmjestili su se po hodnicima i praznim učionicama, i u prizemlju i na spratu, koristeći školske klupe kao ležaje. Naredna dva-tri dana život se u školi, donekle, normalizovao – pokretni su odlazili na doručak, ručak i večeru u obližnji hotel, a nepokretnima je hrana donošena u školu. Čim su se putnici iz autobusa smjestili u zgradu škole, neko od domaćina omogućio im je da telefoniraju rođacima i prijateljima po Republici Srpskoj i Srbiji i da ih pozovu da dođu po njih. Do 7. avgusta većina ih je napustila školu, bilo da je neko došao po njih, bilo da su se ubacivali u vozila iz izbjegličke kolone (jedna kolona od Petrinje prolazila je ispred škole), bilo da su pješke preko mosta prelazili u Novi. Ostali su samo oni koji nisu sami mogli otići i po koje nije imao ko doći. Neki od onih koji su napustili školu, pričali su mi, mnogo kasnije, da im je bilo teško otići i ostaviti one bogalje, ali da su vjerovali da im se pored plavaca, do zuba naoružanih, neće ništa loše desiti. Nažalost, prevarili su se.

A ko su ubice?

U već pomenutim UN-ovim dokumentima, na koje se pozvao hrvatski portal *Index.hr*, opisana su, prema kazivanju jednog danskog vojnika, četvorica muškaraca koji su, bez ikakvog razloga likvidirali srpske civile, kao i način na koji su žrtve smaknute. Svje-

dok je prvog počinioca opisao kao muškarca od 40 godina, 190 cm visokog, vitkog, u tamnoj maskirnoj uniformi i s ruksakom kaki boje, naoružanog najverovatnije automatskim oružjem AK 47, koji je pobio civile u školskom hodniku. Drugi je počinilac, opisan kao pedesetogodišnjak, visine od 160–170 cm, odjeven u tamnu maskirnu uniformu, u školski hodnik ubacio ručnu granatu. Preostala dvojica imala su oko 30 godina i bili su odjeveni u svjetle maskirne uniforme, naoružani automatskim oružjem AK 47. Jedan od njih je ušao s protivtenkovskom minom u školu, dok je drugi u nju ubacio ručnu.

Odmah po prikazivanju pomenutog priloga na televiziji BT, hrvatski mediji su požurili sa izjavom da su počinioci vjerovatno Srbi, pozivajući se na Žarka Puhovskog, bivšeg predsjednika HHO-a, koji je izjavljivao da su postojale ozbiljnije sumnje kako su zločine na tom području počinili pripadnici vojske tzv. Srpske Krajine, ali i srpska vojska koja im je u tome pomagala, uz istovremeno negiranje da su ubice mogle biti i pripadnici hrvatske vojske, zašto im je kao ključni argumenat poslužila izjava Željka Krapljana, komadanta 17. domobranske pukovnije iz Sunje, da su hrvatski vojnici u Dvor ušli tek 9. avgusta i to bez ispaljenog metka, kao i da su zatekli prizor u školi.

Naprotiv, *Veritasova* istraživanja nedvosmisleno upućuju na zaključak da su pripadnici 145. brigade i 17. domobranske pukovnije HV već 7. avgusta po podne ušli u Dvor. Takav zaključak proizlazi iz više izvora:

Jedan od njih je knjiga o ratnom putu 145. brigade HV-a, koja je izdata na desetogodišnjicu osnivanja te jedinice iz zagrebačke Dubrave, u kojoj se, pod naslovom *Poslastica na kraju 'Oluja'*, između ostalog, navodi: *Sedmi dan vrelog kolovoza (avgusta) stiže daljnja zapovjed od zapovjednika pravca, brigadiru Vinka Štefanečka: 'produžiti napad na smjeru Kostajnica – selo Divuša – selo Zamlača – Dvor na Uni i spojiti se sa snagama Armije BiH... U sudjelovanju sa satnijom „Dvor“ iz 17. domobranske pukovnije te manjim dijelovima 151. brigade..., te izviđačke satnije ZPZ (Zborna*

*područje Zagreb), oko 17.00 sati snage 145. brigade presjecaju neprijateljsku kolonu usmjeravajući djelovanja u više raznih smjerova, a u cilju potpunog ovladavanja gradom. Do padanja mraka to se uspjeva i ostvariti.*

I u časopisu *Zrin* broj 3, od 17. septembra 1995. godine, u tekstu pod nazivom *Zagrebačke munje u 'Oluji' na Banovini*, posvećenom hrvatskom junaku Matiji Cipriću, komadantu u specijalnoj izviđačko-diverzantskoj satniji ZPZ, inače rođenom u selu Zamlača kod Dvora, navodi se:... *Hrvatske postrojbe su, nakon oslobađanja Petrinje, Kukuruzara i Hrvatske Kostajnice, 7. avgusta 1995. godine u poslijepodnevnim satima već bile u Dvoru na Uni kao kontrolori predaje odmetničkog teškog oružja hrvatskoj vojsci... Uz suradnju s tenkovskom satnijom iz 2. gardijske brigade „Gromovi“, borbom prsa u prsa, savladan je otpor četnika na ulasku u Dvor, zarobljena jedna njegova kolona i cijelu noć uspješno održavana blokada ceste Dvor – Bosanski Novi.*

I general Mile Novaković, u to vrijeme zamjenik komadanta SVK-a za Kordun i Baniju, u svom tekstu *Crni Kordun*, objavljenom 2011. godine u Zborniku *Faktori odnosa snaga u srpsko – hrvatskom sukobu* (izdavač Udruženje rezervnih vojnih starješina Srpske Krajine u Srbiji), navodi da je jedna jedinica HV-a, jačine izviđačke čete, 7. avgusta, u popodnevnim satima, nadirala iz pravca Kostajnice prema Dvoru, da je na svom putu pljačkala i palila i da joj se niko nije suprotstavio, već da je samo praćena sa desne strane Une, iz Republike Srpske. Izvještaj o kretanju i ponašanju te hrvatske jedinice podnesen je, oko 14 sati istog dana generalu Milovanoviću u Novom, sa kojim su u društvu bili komadant Novske brigade Dabić i gradonačelnik Novog Grada Radić, a sa njima i generali SVK-a Mile Novaković i Mile Mrkšić. Čuvši izvještaj o toj hrvatskoj jedinici, gospodin Radić je zahtjevao da se ne poduzimaju nikakve akcije prema njoj, jer bi u slučaju bilo kakvog dejstvovanja, ona uzvratila po civilnim objektima na desnoj strani Une, odnosno po Novom Gradu. Njegovom zahtjevu se niko od prisutnih nije usprotivio.

Dakle, Hrvati su, i po hrvatskim i po srpskim izvorima, ušli u Dvor u popodnevnim satima 7. avgusta, a zločin se odigrao 8. avgusta oko 14,30 sati.

U već pomenutoj knjizi o ratnom putu 145. brigade spominju se sukobi sa srpskom stranom: *Tokom noći 7/8. kolovoza 1995. godine neprijatelj razvija snage iz pokreta i u više navrata (četiri) do jutarnjih sati vrši proboj sa ciljem izvlačenja glavnine svojih snaga preko rijeke Une u smijeru Bosanskog Novog. U svitanje postrojbe 145. brigade trpe jaku topničku (artiljerijsku) vatru iz svih mogućih oružja i oruđa, jer ne smije se zaboraviti da se navedenim smjerom pokušao izvući neprijatelj snage veće od korpusa, te se naše snage izvlače na pričuveni (rezervni) položaj oko 300 metara prema rubu grada, gdje stabilizira crtu odbrane...*

I u već pomenutom tekstu iz časopisa *Zrin* spominju se žestoki sukobi sa srpskom stranom: *Problemi su nastali u rano jutro 8. kolovoza kada je neprijatelju stiglo nadmoćno pojačanje iz Bosanskog Novog s više tenkova i Arkanovih zločinaca. Zahvaljujući prisebnosti komadanta Ciprića i njegovu odličnom poznavanju terena, priča zamjenik zapovjednika Jole, izbjegnuti su veliki gubici i sa samo jednim ranjenim bojovnikom zauzeti su novi položaju u selu Zamlača, dok oko 10 sati nije stigla glavnina naših napadnih kolona i izvršen naš kontraudar.*

I u ratnom dnevniku danskog bataljona UNCRO-a (tekst objavljen 6. maja 2011. godine u zagrebačkom nedjeljniku *Novosti*) zabilježeno je da su 8. avgusta ujutro, ispred glavne stražarnice svog kampa, odakle su snimali i video kamerom, uočili grupu hrvatskih vojnika koji su se sukobili s jednim srpskim vojnikom, koji je na njih pucao sa obližnje cementare. U satima uoči masakra nad civilima, Danci i dalje bilježe kretanje vojnika HV-a u blizini, a pet minuta prije napada na školu i smaknuća srpskih invalida, izvještavaju o borbama zaraćenih strana ispred same škole.

I general Mile Novaković kaže da je 7. avgusta, u popodnevnim satima, izbjeglička kolona blokirana ispred Dvora. U toku noći ljude iz kolone su, prečacem, kroz šumu, preko nekog potoka do mosta i

Novog, izveli dobrovoljci, s tim da su prevozna sredstva, bez ljudi, ostala na cesti. Pošto u večernjim satima toga dana niko nije sa vozilima prelazio preko mosta, general Novaković je, oko 22 sata, sa grupom od dvanaest Krajišnika, krenuo u izviđanje. Kada su stigli do raskrsnice u Dvoru, dočekala ih je paljba iz automatskog oružja sa svih strana, što ih je natjeralo na povlačenje.

General Novaković je ujutro, 8. avgusta, oko 4 časa, sa jednim pratiocem, ponovo krenuo prema Dvoru, odakle se više ništa nije čulo. Kod benzinske pumpe u Matijevićima naišli su na zaklanu ženu naslonjenu na žutog fiću, a u blizini i na preklanog, ali još živog muškarca. Zbog svega toga, a znajući i da je puno ljudi ostalo na cesti od Gline do Dvora, odlučio je da odbaci hrvatske snage od glavne komunikacije, pošto je očekivao i da će sav narod sa vojskom sa Korduna, te jednim dijelom i Banije i Like, tim putem izaći kroz Dvor i preko mosta na Uni preći u Republiku Srpsku. Tako je bilo dogovoreno sa ostalim komadantima Kordunaškog korpusa, prije nego je, 7. avgusta, oko 01 sat iza ponoći, sa Korduna krenuo prema Novom Gradu na dogovor sa komadantom SVK-a generalom Mrkšićem i predstavnicima VRS-a o organizovanju odbrane komunikacije Glina – Dvor.

Ujutro, tog 8. avgustovskog dana, između šest i sedam, general Novaković, sa djelovima 13. brigade SVK-a prikupljenim iz kolone, oklopnim bataljonom SVK-a, koji je već prethodnog dana stigao do Matijevića, i jednim vodom iz Banjalučke brigade milicije, bez pomoći dobrovoljaca, koji su tokom noći, *na nečiji poziv* otišli za Srbiju, uspjeva odbaciti hrvatsku vojsku od komunikacije. A zatim je, sa osam tenkova iz oklopnog bataljona SVK-a, deblokirao i komunikacije ispred Dvora. Tom prilikom su tenkovi pregazili prazna vozila, koja su ljudi prethodne noći napustili i pješke prešli u Novi. Nakon toga je zaustavljena kolona ponovo krenula kroz Dvor i preko mosta za RS, a komunikaciju su štitili taj i naredni dan gore pomenute jedinice, sve dok svi nisu prešli most, kojeg je 10. avgusta u 13 sati, minirala vojska RS.

---

Dakle, Hrvati i Srbi su bili u Dvoru toga 8. avgusta, kada su pobijeni ljudi u školi, kako to proizilazi iz gore pomenutih izvora i UN-a, te hrvatske i srpske strane.

U nekim izvorima se pominjalo da su u Dvoru u to vrijeme bili i muslimanski vojnici. Prema *Veritasovim* istraživanjima, toga dana su hrvatski i muslimanski vojnici zaista napali izbjegličku kolonu ispred Dvora, kod Žirovca, gdje je i bilo najviše srpskih žrtava, ali muslimana tog 8. avgusta u Dvoru nije bilo. Pošto su dolazili sa južne strane komunikacije Glina – Dvor, toga i narednog dana, sve dok su Srbi obezbjeđivali kolonu, nisu ni mogli neopaženo preći u dio grada, sjeverno od te komunikacije, gdje su se nalazili škola i kamp UNCRO -a, što, sa velikom vjerovatnoćom, isključuje mogućnost da su muslimani ubice hendikepiranih i nemoćnih civila u školi.

Motiv za ubistvo tih civila mogao je biti koristoljublje ili mržnja. Pošto ti nesrećni ljudi nisu imali skoro nikakvu imovinu (invalidska kolica i štake i nisu imovina za koju bi ih neko ubijao), kao jedini motiv ostaje mržnja prema nacionalnoj pripadnosti žrtava (ubice očito nisu znale da bar jedna žrtva nije srpske nacionalnosti), što, sa velikom vjerovatnoćom, isključuje i pripadnike srpske vojske, sa obe strane Une, kao počinioc tog monstruoznog zločina.

Poslije saslušanja danskih pripadnika UNCRO -a, očevidaca tog zločina, od kojih su, prema srpskom tužiocu, dvojica, kaplar i vojnik, dali veoma važne detalje o ubicama, vjerujem da će biti mnogo jasnije, a možda i potpuno izvjesno, ko su ubice.

Ko god da su, zaslužuju svaku osudu, i moralnu i krivičnu i Božiju.

(*Veritas*)